

Kitab Daniel - Angka Dua Puluh Hiji

Dina Ukuran

Jeff Pippenger

2023-12-16

Urang keur ngajalajah Yesaya pasal dua puluh tujuh, sabab éta netepkeun kontéks pikeun pasal-pasal Yesaya nu salajengna. Pasal-pasal salajengna éta ngaidéntifikasi hujan ahir minangka metodologi Alkitabiah anu leres. Metodologi éta, lamun dipikawanoh tur dipaké, ngungkabkeun amanat nubuat anu, lamun ditarima, ngahasilkeun pangalaman anu saluyu.

Dina tanggal 11 Séptémber 2001, lagu anu kudu dinyanyikeun ka umat Allah nu kagolong kana perjangjian baheula, nyaéta umat Advent Poé Katujuh, nya éta yén maranéhna keur diliwatan minangka umat Allah, sabab maranéhna henteu ngahasilkeun buah-buah anu ku Allah dimaksudkeun supaya dipedalkeun ku kebon anggur-Na. Lagu éta kudu dumasar kana hubungan perjangjian, anu dilambangkeun ku kebon anggur anu geus dipelak ku Allah, kitu deui ku panolakan maranéhna kana batu sandungan dina taun 1863. Maranéhna geus jadi Laodikea dina taun 1856, sarta salila tujuh taun, atawa “tujuh mangsa”, atawa dua rebu lima ratus dua puluh poé, Allah neangan jalan asup, tapi maranéhna nutup panto ngalawan ka Anjeunna dina taun 1863.

Ti tanggal 11 Séptémber 2001 maranéhna keur di hijikeun jadi beungkeutan-beungkeutan saméméh ahirna dimuntahkeun sapinuhna kaluar tina sungut-Na dina waktu hukum Minggu. Amanat anu kudu ditembangkeun ka Adventisme ti saprak 11 Séptémber 2001 nyaéta amanat Laodikia, nyaéta amanat ngeunaan kebon anggur anu ngandung batu sandungan anu ngaremurkeun saha waé anu nolak pikeun “ningali” jeung “ngarasa” batu mulia éta. Jangji ka urang Laodikia dina petikan Yesaya nyaéta yén saha baé urang Advent anu milih narima pangéling-ngéling panungtungan ieu, masih boga waktu pikeun “nyekel pageuh” “kakuatan” Kristus, “supaya” maranéhna “bisa ngadamel karapihan jeung” Kristus, sabab Kristus masih kersa “ngadamel karapihan jeung” maranéhna. Tapi dina sora pamuput peuting, pas saméméh hukum Minggu anu baris geura datang, kasempetan éta réngsé salalanggengna.

Dina mangsa anu dimimitian dina 11 Séptémber 2001, Allah jangji baris ngajadikeun maranéhna anu “baheula lain hiji umat”, “siga akar tina taneuh garing”, pikeun “ngakar”, “ngembang jeung ngaluarkeun kuncup, sarta ngeusian beungeut dunya ku buah.” Anu nyababkeun akar Isai ngembang jeung ngaluarkeun kuncup nyaéta hujan pungkasan, sabab akar anu baris ngembang jeung ngaluarkeun kuncup éta, dina nubuatan, geus ditangtukeun pikeun jadi panji anu diangkat, jeung panji éta nyaéta akar Isai.

Jeung dina poé éta bakal aya akar Isai, anu bakal nangtung minangka panji pikeun bangsa-bangsa; ka anjeunna bangsa-bangsa séjén bakal néangan; sarta pangreureuhanana bakal mulya. Yesaya 11:10.

Hujan ahir nyababkeun akar Yese mekar jeung bertunas dimimitian dina 11 Séptémber 2001, sarta dina hukum Minggu anu baris geura datang, akar éta bakal ngeusi sakuliah bumi ku buah. Hukum

Minggu dina Yesaya pasal dua puluh tujuh téh sajarah anu maju léngkah demi léngkah anu ogé digambarkeun dina pasal hiji nepi ka tilu dina kitab Daniel. Hujan ahir mimiti nyecep nalika bangsa-bangsa murka dina 11 Séptémber 2001 ku dileupaskeunana lajeng langsung ditahanna Islam tina Pahasara anu katilu.

“‘Mimitina mangsa kasusah éta,’ anu disebutkeun di dieu, lain nuduhkeun kana waktu nalika bala-bala éta mimiti dituangkeun, tapi kana hiji mangsa pondok saméméh éta dituangkeun, nalika Kristus aya di tempat suci. Dina waktu éta, nalika pagawean kasalametan keur nutup, kasusah bakal datang ka bumi, jeung bangsa-bangsa bakal ambek, sanajan kitu ditahan sangkan henteu ngahalangan pagawean malaikat katilu. Dina waktu éta, ‘hujan panungtung,’ atawa kasegeran tina payuneun Gusti, bakal datang, pikeun mere kakuatan ka sora tarik malaikat katilu, jeung nyiapkeun umat-umat suci sangkan bisa nangtung dina mangsa nalika tujuh bala panungtung bakal dituangkeun.” Early Writings, 85.

Dina petikan éta, Sister White keur ngajéntrékeun yén aya hiji mangsa pondok nalika kasalametan masih kabuka. “Waktu kasusah” anu keur anjeunna bahas téh béda ti waktu kasusah anu gedé, anu dimimitian nalika mangsa kasempetan rahmat tuntas katutup. Dina Adventisme, éta leres disebut “waktu kasusah leutik” dina patalina jeung waktu kasusah anu gedé anu dimimitian nalika Mikhael ngadeg. “Waktu kasusah leutik” ngalambangkeun mangsa nalika karuntuhan bangsa mimiti lumangsung dina hukum Minggu anu bakal geura datang, sarta terus nepi ka mangsa kasempetan rahmat katutup.

Dina sajarah ti 11 Séptémber 2001 nepi ka hukum Minggu, panyucian ahir jeung pangadilan kana Adventisme digambarkeun lumangsung dina mangsa “percikan” hujan panungtungan. Éta mangsa nalika hujan panungtungan, anu ogé mangrupa “pangsegeran,” mimiti turun minangka hiji “percikan”, tapi terus maju nepi ka pancuran lengkep dina hukum Minggu. Dina éta mangsa, anu dimimitian nalika Islam tina Balai katilu ngadadakkeun bangsa-bangsa amarah, hujan panungtungan mimiti turun, sarta sawatara ngakuan hujan panungtungan jeung narimana, jeung sawatara henteu ngakuan hujan panungtungan. Sawatara ngakuan yén aya hiji hal keur lumangsung, tapi maranéhna henteu ngartos naon éta, sarta nyanghareupanana kalayan sikap nahan diri ngalawanna.

“Loba jalma dina ukuran anu gedé geus gagal narima hujan mimiti. Maranéhna can meunang sagala mangpaat anu ku Allah geus disadiakeun ku cara kitu pikeun maranéhna. Maranéhna ngarep-ngarep yén kakurangan éta bakal dicumponan ku hujan panungtung. Nalika kalimpahan anugerah anu pangbeungharna bakal dipaparin, maranéhna boga maksud muka hate maranéhna pikeun narimana. Maranéhna keur nyieun kasalahan anu matak pikageter. Pagawéan anu ku Allah geus dimimitian dina hate manusa ku maparin cahaya jeung pangaweruh-Na, kudu terus lumangsung tanpa eureun. Unggal jalma kudu sadar kana kabutuhan dirina sorangan. Hate kudu dikosongkeun tina unggal rereged sarta diberesihan pikeun panyicingan Roh. Ku pangakuan jeung nyingkirkeun dosa, ku doa anu sosen-sosen, jeung ku ngadedikasikeun diri ka Allah, murid-murid baheula nyiapkeun diri pikeun curahan Roh Suci dina Poé Pentakosta. Pagawéan anu sarua, ngan dina darajat anu leuwih gedé, kudu dipigawé ayeuna. Harita wakil manusa ngan kudu nyuhunkeun berkah éta, sarta ngantosan Gusti nyampurnakeun pagawéan anu patali jeung dirina. Allah anu ngamimitian éta pagawéan,

sarta Anjeunna bakal ngaréngsékeun pagawéan-Na, ngajadikeun manusa sampurna dina Yesus Kristus. Tapi teu meunang aya ngalalaworakeun kana anugerah anu dilambangkeun ku hujan mimiti. Ngan maranéhna anu hirup nurutkeun cahaya anu geus dipiboga anu bakal narima cahaya anu leuwih gedé. Iwal urang unggal poé maju dina nembongkeun kautamaan-kautamaan Kristen anu aktif, urang moal ngakuan panyingkaban Roh Suci dina hujan panungtung. Bisa jadi éta keur murag kana hate-hate di sabudeureun urang, tapi urang moal nganyahokeun atawa narimana.” Testimonies to Ministers, 506, 507.

Hujan ahir ayeuna keur turun, sarta aya jalma-jalma anu ngakuan éta ku kituna narima éta, jeung aya ogé anu henteu ngakuan éta, ku kituna henteu narima éta. Hujan ahir kudu diakuan supaya bisa ditarima. Hujan ahir lain saukur hiji pangalaman wungkul; éta téh pangalaman anu dihasilkeun ku hiji amanat, tapi éta amanat ngan bisa ditarima lamun metodologi anu leres dipaké pikeun netepkeun éta amanat. Lamun henteu ngakuan metodologi anu netepkeun amanat hujan ahir, ampir mustahil pikeun ngartos palajaran-pelajaran nubuatan anu digambarkeun dina naékna jeung ragragna karajaan-karajaan sakumaha anu dipidangkeun dina kitab Daniel jeung Wahyu.

Panji anu diangkat ka sakuliah dunya ku Yesaya diidentifikasi minangka “akar Isai”, sarta dina pasal dua puluh tujuh jalma-jalma anu “asalna ti Yakub” “ngakar”. Maranéhana anu jadi “akar Isai” ogé di ditu diidentifikasi minangka “Israél,” sarta maranéhna téh jalma-jalma anu mimiti mekar jeung mucunghul kuncup, tuluy satuluyna ngeusi dunya ku buah. Hukum-hukum alam henteu pasalia jeung hukum-hukum nu buat, sabab anu maparin hukum ka duanana—alam jeung nu buat—nya éta hiji Law-Giver anu sarua. Saméméh hiji tutuwuhan ngahasilkeun buah, éta kudu heula hudang tina kaayaan sare sakumaha kabuktian ku kuncup-kuncupna, tuluy ku kembang-kembangna. Israél rohani, anu jadi “akar Isai”, nampa curahan hujan anu lumangsung sacara bertahap. Ieu dimimitian ku hiji “panyiprat” sarta nambahan nepi ka jadi curahan pinuh nalika dunya dieusi ku buah anu dipintonkeun ku panji éta.

Dina Yesaya pasal dua puluh tujuh, titik awal nyiramna hujan digambarkeun lumangsung nalika kuncup-kuncupna “muncul.” Nalika maranéhna mimiti “muncul,” hujan éta ditandeskeun keur dicurahkeun “saukur sakadarna.” “Saukur sakadarna, nalika éta mimiti muncul.” Dina tanggal 11 Séptémber 2001 nyiramna hujan panungtungan mimiti dicurahkeun “saukur sakadarna,” sabab dina mangsa éta gandum jeung jukut liar, atawa nu wijaksana jeung nu bodo, masih kénéh campur baur.

“Curahan agung Roh Allah, anu nyaangan sakumna bumi ku kamulyaan-Na, moal datang saméméh urang miboga hiji umat anu dipaparin pencerahan, anu nyaho tina pangalaman naon hartina jadi sasama pagawé jeung Allah. Lamun urang geus miboga pangbakti anu lengkep, sapinuh hate, ka palayanan Kristus, Allah bakal ngaku éta kanyataan ku curahan Roh-Na anu taya ukuranna; tapi hal ieu moal kajadian salila bagian panggedéna tina garéja lain sasama pagawé jeung Allah. Allah moal tiasa ngocorkeun Roh-Na nalika sifat mentingkeun diri sorangan jeung nyugemakeun diri katingali kacida écésna; nalika hiji roh ngawasaan anu, lamun diucapkeun ku kecap-kecap, bakal ngedalkeun jawaban Kain éta,—‘Naha kami penjaga lanceuk kami?’ Lamun bebeneran pikeun jaman ieu, lamun tanda-tanda anu beuki ngaraket ti sagala pihak, anu mere kasaksian yén ahir sagala perkara geus caket, henteu cekap pikeun

ngahudangkeun tanaga anu keur saré tina jalma-jalma anu ngaku nyaho bebeneran, mangka poék anu satimpal jeung caang anu geus nyinaran bakal nyusul jiwa-jiwa ieu. Teu aya sanajan saukur semu alesan pikeun kalalaworéan maranéhna anu bakal sanggup dipidangkeun ka Allah dina poe agung pangitungan ahir. Moal aya alesan anu bisa dipasrahkeun ngeunaan naha maranéhna henteu hirup, leumpang, jeung digawe dina caang bebeneran suci tina firman Allah, sarta ku kituna nganyatakeun ka dunya anu dipopoékan ku dosa, ngaliwatan kalakuan, rasa sapadana, jeung sumangetna maranéhna, yén kakawasaan jeung kanyataan Injil teu bisa dibantah.” Review and Herald, July 21, 1896.

Yesaya dua puluh tujuh ngagambarkeun sajarah awalna pancuran hujan panungtung, nalika akar mimiti bertunas tina taneuh anu garing, tuluy lumangsung terus nepi ka bumi pinuh ku buah. Ieu pasal nétélakeun yén, “Ku ukuran, nalika éta mimiti nembus kaluar, maneh bakal ngabantah jeung éta.” Nalika hujan panungtung keur diukur minangka hiji “cipratan”, Sister White nyatakeun yén hujan panungtung, “bisa jadi keur murag kana hate-hate di sabudeureun urang, tapi urang moal bisa ngabédakeun atawa narimana.”

Kalawan kitu manéhna ngaidéntifikasi hiji garéja anu campur, nyaéta jeung jalma-jalma anu aya nu ngakuan ragragna hujan éta jeung aya ogé nu henteu ngakuan. Dina petikan saméméhna manéhna nétélakeun yén nalika Allah ngucurkeun hujan panungtungan tanpa ukuran, éta nandaan mangsa nalika geus euweuh deui campuran antara parawan wijaksana jeung parawan bodo, ku nyebutkeun kieu, “When we have entire, whole-hearted consecration to the service of Christ, God will recognize the fact by an outpouring of his Spirit without measure; but this will not be while the largest portion of the church are not laborers together with God.”

Bagian anu leuwih gedé tina gareja, atawa kalolobaan gareja, dilambangkeun dina Mateus dua puluh lima minangka parawan-parawan bodo, sabab nurutkeun Kitab Suci “loba” anu dipanggil, tapi “saeutik” anu dipilih. Nu wijaksana jeung nu bodo ku pangersa Allah dipisahkeun dina mangsa krisis tengah peuting, anu miheulaan hukum Minggu nu baris geura datang. Pamisahan éta ngawangun hiji umat anu tuluy bisa narima curahan lengkep Roh dina hujan panungtungan sarta jadi “bangsa anu dilahirkeun dina sapoé”. Satuluyna akar Isai bakal diangkat jadi panji, sarta ngeusian dunya ku buah.

Yesaya dua puluh tujuh nyatakeun yén nalika hujan panungtungan mimiti dicurahkeun “saukuran”, dina 11 Séptémber 2001, “maneh bakal ngabahas jeung éta.” “Saukuran, nalika éta mimiti nembongan, maneh bakal ngabahas jeung éta.” Kajadian 11 Séptémber 2001 geura jadi bahan paséa pamadegan di dunya jeung di garéja. Nepi ka poé ieu—leuwih ti dua puluh taun ti harita—kénéh aya bantahan kana netepkeun kajadian-kajadian éta minangka hiji kalakuan Islam, tibatan minangka hiji rupa konspirasi globalis. Paséa pamadegan anu patali jeung datangna percikan hujan panungtungan dimimitian dina 11 Séptémber 2001, tapi paséa-paséa pamadegan anu lumangsung di dunya lain “paséa pamadegan” anu diidéntifikasi dina Firman nubuat Allah. Paséa pamadegan éta nyoko kana ramalan-ramalan saperti anu kieu di handap.

"Dina hiji mangsa, nalika aya di Kota New York, dina waktu peuting kuring dipiwarang pikeun nenjo gedong-gedong anu ngadeg tingkat demi tingkat ka arah langit. Ieu gedong-gedong dijamin tahan seuneu, sarta diadegkeun pikeun ngamulyakeun nu boga jeung

nu ngawangunna. Beuki luhur, beuki luhur kénéh gedong-gedong ieu ngadeg, sarta di jerona dipaké bahan anu pangmahalna. Maranéhna anu boga ieu gedong-gedong teu nanyakeun ka dirina sorangan: ‘Kumaha carana urang bisa panghadéna ngamulyakeun Allah?’ Gusti henteu aya dina pikiran maranéhna.”

“Kuring mikir: ‘Duh, muga-muga jalma-jalma anu ku cara kitu ngainvestasikeun hartana tiasa ningali lampahna sakumaha Allah ningalina! Maranéhna keur numpuk gedong-gedong anu mewah, tapi bet sakitu bodo dina paningal Pangawasa jagat raya sagala rarancang jeung rekayasana. Maranéhna henteu nalungtik kalawan sakabéh kakuatan hate jeung pikiran kumaha supaya maranéhna ngamulyakeun Allah. Maranéhna geus leungiteun tetempoan kana ieu, nyaéta kawajiban manusa anu pangheulana.’”

“Sabot gedong-gedong jangkung éta diwangun, nu boga kabagjaan ku kareueus pinuh ku ambisi lantaran maranéhna miboga artos pikeun dipaké nyugemakeun diri sorangan jeung nimbulkeun sirik tatanggana. Loba tina artos anu ku maranéhna ditanamkeun ku cara kitu geus kahontal ku pamalakan, ku neken jeung ngaremurkeun jalma-jalma miskin. Maranéhna poho yén di sawarga aya catetan ngeunaan unggal urusan dagang anu dipiara; unggal pasualan anu teu adil, unggal kalakuan nipu, kacatet di dinya. Waktuna bakal datang nalika dina panipuan jeung kasombonganana, manusa baris ngahontal hiji titik anu ku Gusti moal diidinan pikeun diliwatan, sarta maranéhna bakal diajar yén aya wates pikeun kasabaran Yéhuwa.”

“Adegan anu satuluyna kaliwat di hareupeun kuring nyaéta hiji bahaya seuneu. Jalma-jalma nenjo kana gedong-gedong anu luhur tur cenah tahan seuneu, tuluy maranéhna ngadawuh: ‘Éta téh sampurna aman.’ Tapi gedong-gedong éta béak kahakan ku seuneu saolah-olah dijieun tina tér. Mobil-mobil pemadam seuneu teu bisa nanaon pikeun nahan karuksakan éta. Para patugas pemadam seuneu teu mampuh ngajalankeun alat-alatna.” Testimonies, jilid 9, 12, 13.

Garéja Adventis pas saatos 11 Séptémber 2001 geuwat ngupaya nyumputkeun petikan-petikan saperti kieu ti dunya. Kumaha bisa ieu lain nyarioskeun ngeunaan Kota New York, jeung gedong-gedong anu kacida jangkungna anu ku mobil pamadam seuneu teu bisa ngeureunkeun seuneu-seuneu anu tuluy ngagedéan? Kumaha bisa hiji petikan saperti kieu tina tulisan-tulisan anu ku garéja Adventis diaku ditulis ku hiji nabi bikang henteu diwawar ti luhur hateup sanggeus aya hiji panggenapan saperti kitu?

Datangna cipratan hujan panungtungan, anu nandaan datangna “perdebatan” nubuat, ogé ngaidentifikasi pambarontakan panungtungan Adventisme, sabab di dinya maranéhna sapinuhna nampik kecap-kecap anu écés jeung basajan ti hiji jalma anu ku maranéhna diaku minangka nabi awéwé pikeun umat sésa.

“Iblis teh ... terus-terusan ngadorongkeun nu palsu—pikeun ngajauhkeun tina bebeneran. Panipuan Iblis nu pangahirna pisan nyaéta ngajadikeun kasaksian Roh Allah teu aya pangaruhna. ‘Di mana taya tetenjoan, bangsa binasa’ (Siloka 29:18). Iblis bakal digawé kalayan licik, ku rupa-rupa cara jeung ngaliwatan rupa-rupa sarana, pikeun ngoyagkeun keyakinan umat sésa Allah kana kasaksian anu sajati.

“Bakal aya kabencian anu dipulut ngalawan kana Kasaksian-kasaksian, anu sipatna satanis. Padamelan Iblis téh bakal ngagoyahkeun iman jamaah-gereja ka éta Kasaksian-kasaksian, ku sabab kieu: Iblis moal bisa boga jalan anu kacida merenahna pikeun ngasupkeun tipu dayana jeung meungkeut jiwa-jiwa dina kasasabna, lamun pangéling-ngéling, pangbéjaan kasalahan, jeung piwuruk ti Roh Allah dipaliré.” Selected Messages, book 1, 48.

Pangabeungkeutan nubuat boh gandum boh jukut lalang dimimitian dina 11 Séptémber 2001, ku ayana pemberontakan ngalawan Roh Nubuat, anu nandaan kacindekan tina hiji pemberontakan nu lumangsung laun-laun, anu dimimitian ku pemberontakan ngalawan Alkitab dina taun 1863.

“Urang salaku hiji umat ngaku miboga bebeneran anu miheulaan unggal umat séjén di bumi. Ku sabab éta hirup jeung tabiat urang kuduna sajalan jeung iman anu kitu. Poé éta geus caket pisan ka urang, nalika jalma-jalma bener baris dihijikeun kawas gandum anu mulya dina beungkeutan pikeun lumbung sawarga, sedengkeun jalma-jalma jahat, kawas jukut liar, dikumpulkeun pikeun seuneu dina poé agung panungtungan. Tapi gandum jeung jukut liar ‘tumuwuh babarengan nepi ka usum panén.’” Testimonies, jilid 5, 100.

Kumaha bisa Adventisme maliré petikan di handap ieu anu nyatakeun sacara langsung yén nalika gedong-gedong ieu rubuh, Wahyu dalapan welas, ayat hiji nepi ka tilu, bakal kacumponan?

“Naha ayeuna datang kecap yén kuring geus nyatakeun yén New York bakal disapu ku gelombang pasang anu gedé? Ieu mah tacan kungsi ku kuring diucapkeun. Kuring geus nyarios, nalika kuring ningali gedong-gedong jangkung keur diwangun di ditu, lanté demi lanté, ‘Kacida pikasieuneunna kajadian-kajadian anu bakal lumangsung nalika Gusti ngadeg pikeun ngoyagkeun bumi kalawan dahsyat! Mangka kecap-kecap dina Wahyu 18:1–3 bakal tergenapi.’ Sakabéh pasal ka dalapan belas tina Wahyu téh mangrupikeun panggeuing ngeunaan naon anu bakal datang ka bumi. Tapi kuring teu boga cahaya anu husus ngeunaan naon anu bakal datang ka New York, iwal ti yén kuring terang hiji poé gedong-gedong jangkung di ditu bakal diruntuhkeun ku puteran jeung pembalikan kakawasaan Allah. Tina cahaya anu geus dipasihkeun ka kuring, kuring terang yén karuksakan aya di dunya. Hiji kecap ti Gusti, hiji sapeuting tina kakawasaan-Na anu maha perkasa, sarta wangunan-wangunan raksasa ieu bakal rubuh. Kajadian-kajadian bakal lumangsung anu pikasieuneunna teu bisa ku urang dibayangkeun.” Review and Herald, 5 Juli 1906.

Pasualan anu keur urang bahas di dieu lain naha ieu petikan-petikan téh kaeusi dina tanggal 11 Séptémber 2001, sabab éta mémang kacumponan pisan, tapi pasualan anu keur urang usahakeun bahas téh nyaéta “perdebatan” anu mimiti lumangsung dina mangsa éta. Perdebatan éta ngeunaan métodologi anu bener atawa anu salah. Garéja Advent mimiti nampik opat welas aturan tafsir nubuatan ti William Miller dina taun 1863, sarta maranéhna geus maju nepi ka ayeuna ka titik anu matak teu bisa meuli hiji buku pangajaran Alkitab nu ditulis ku para teolog Adventis anu henteu sababaraha kali meunang pangrojong ti para teolog Protestan murtad jeung Katolik Roma. Ti 1863 nepi ka 2001, jeung nepi ka kiwari kénéh, métodologi anu mula-mulana diwakilan ku aturan-aturan tafsir nubuatan William Miller geus disisihkeun pikeun métodologi Katolik Roma jeung Protestan murtad. “Perdebatan” nubuatan anu mimiti nalika Wahyu dalapan welas, ayat hiji nepi ka tilu, kacumponan téh nyaéta ngeunaan métodologi anu sajati atawa anu palsu.

Urang baris neraskeun tinimbangan urang ngeunaan “perdebatan” dina bab ka dua puluh tujuh kitab Yesaya dina tulisan salajengna.

“Urang kudu nyaho ku diri sorangan naon anu jadi eusi Kakristenan, naon anu disebut kayaktian, naon ari iman anu geus urang tarima, naon ari aturan-aturan Kitab Suci—nya éta aturan-aturan anu dipaparinkeun ka urang ku kawasa anu pangluhurna.” The 1888 Materials, 403.